

RAQAMLASHTIRISH VA ARAB TILINI O'QITISH TEXNOLOGIYALARI

Abdusalomova Farida

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti,
Tarjimonlik fakulteti,
"Arab tili tarjima nazariyasi va amaliyoti"
kafedrası stajor-o'qituvchisi,
O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi
2-kurs magistranti
abdusalomovafarida5@gmail.com

Annotatsiya: "Raqamlashtirish va arab tilini o'qitish texnologiyalari" mavzusida olib borilgan tadqiqotda zamonaviy texnologiyalarning arab tilini o'qitishdagi roli tahlil qilinadi. Maqolada raqamli platformalar, mobil ilovalar, onlayn kurslar va audiovizual vositalar kabi zamonaviy o'quv vositalarining samaradorligi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, arab tilini o'qitishning texnologik innovatsiyalari, masalan, sun'iy intellekt asosidagi tarjima va talaffuz tahlili, til o'rganuvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan o'quv materiallarini ishlab chiqish muhimligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Raqamlashtirish, interaktiv platformalar, audiovizual vositalar, mobil ilovalar.

Abstract: The study on "Digitalization and Arabic Language Teaching Technologies" examines the role of modern technologies in teaching the Arabic language. The article explores the effectiveness of contemporary educational tools such as digital platforms, mobile applications, online courses, and audiovisual materials. Additionally, it highlights the importance of technological innovations in Arabic language teaching, such as AI-based translation and pronunciation analysis, as well as the development of tailored educational materials that address the needs of learners.

Keywords: Digitalization, interactive platforms, audiovisual tools, mobile applications.

Аннотация: В исследовании на тему «Цифровизация и технологии преподавания арабского языка» рассматривается роль современных технологий в обучении арабскому языку. В статье анализируется эффективность таких современных образовательных инструментов, как цифровые платформы, мобильные приложения, онлайн-курсы и аудиовизуальные материалы. Кроме того, подчеркивается важность технологических инноваций в преподавании арабского языка, включая системы перевода и анализа произношения на основе искусственного интеллекта, а также разработку адаптированных учебных материалов, соответствующих потребностям учащихся.

Ключевые слова: Цифровизация, интерактивные платформы, аудиовизуальные инструменты, мобильные приложения.

المخلص: تتناول هذه الدراسة، بعنوان "الرقمنة وتقنيات تعليم اللغة العربية"، دور التقنيات الحديثة في عملية تعليم اللغة العربية. تسلط المقالة الضوء على فعالية الأدوات التعليمية الرقمية، بما في ذلك المنصات الإلكترونية، والتطبيقات المحمولة، والدورات التعليمية عبر الإنترنت، والمواد السمعية والبصرية. كما تركز الدراسة على أهمية الابتكارات التكنولوجية في تعليم اللغة العربية، مثل أنظمة الترجمة وتحليل النطق المعتمدة على الذكاء الاصطناعي، وتطوير مواد تعليمية مخصصة تلبي احتياجات المتعلمين.

الكلمات المفتاحية: الرقمنة، المنصات التفاعلية، الأدوات السمعية والبصرية، التطبيقات المحمولة.

Aloqa keng tarqalgan va bilimlar osongina mavjud bo'lgan asrda til o'rganish manzarasi sezilarli darajada o'zgardi. Biz lug'atlar va so'zlashuv kitoblarini ko'rib chiqishga majbur bo'lgan kunlar o'tdi. Bugungi kunda smartfonga bir necha marta bosish, xoh onlayn, xoh oflayn bo'lsin, tillardagi tafovutlarni bartaraf etish uchun kifoya qiladi. Raqamli resurslarning jadal o'sishi bilan bog'liq bo'lgan ushbu paradigma o'zgarishi, ayniqsa, tillarni o'zlashtirishda o'rganishga yondashuvni qayta shakllantirdi.

Til o'rganish yo'li har doim murakkab bo'lgan. Bu doimiy amaliyot va til bilan shug'ullanishni talab qiladigan ko'p vaqt talab qiladigan ish. Ayniqsa, boy tarixi va murakkab yozuvi bilan ajralib turadigan arab tilini o'rgatish qiyin va murakkabdir. Notanish yozuv tizimlari va murakkab grammatik tuzilmalar bilan kurashishdan tortib, talaffuzning nuanslari va ko'proq amaliyot va yaxshi o'rganish muhitiga intilishgacha, o'quvchilar malaka oshirish yo'lida ko'plab to'siqlarga duch kelishadi. Arab tilining zahirida so'zlashuvchilarning xilma-xilligini aks ettiruvchi murakkablik yotadi. Rasmiy kontekstlarda qo'llaniladigan Zamonaviy standart arab tili (MSA) va mamlakatlar va mintaqalarning xilma-xilligi tufayli 65 dan ortiq turli dialektlarning birgalikda mavjudligi o'quv jarayonini ko'p qatlamli qiladi. Bu o'ziga xos muammolar arab tilini o'qitishda texnologiya zarurligini ta'kidlaydi.

Zamonaviy texnologiyalar foydalanuvchilarga mavjud vaziyatlarni hal qilishni osonlashtirish uchun yaratilgan. Bu insonning o'ziga xos qismiga aylandi va ta'lim paradigmasini o'zgartirishga ta'sir qildi, buzg'unchi innovatsiya fenomeni an'anaviy ta'lim modellari uchun asosiy bo'lgan paradigmamni o'zgartirdi. Shu sababli oliy ta'limda an'anaviy didaktikadan voz kechib, yanada mazmunli ta'lim yaratish kabi ta'limni yangilash zarur.

Smart Technology zamon bilan birga rivojlanishda davom etmoqda. Kundalik ta'limni amalga oshirishda biz ko'pincha ta'lim olamidagi texnologik ishlanmalardan foydalanishga duch kelamiz. o'quv faoliyatida texnologiyani qo'llash elektron ta'limning mavjudligi bilan ajralib turadi, bunda o'rganish audio/video, interaktiv televizor, kompakt disk (CD), Internet kabi barcha elektron vositalar orqali amalga oshiriladi. o'qituvchilar yoki o'qituvchilar ko'pincha o'quv jarayonida texnologik vositalarni birlashtiradi¹.

Ta'limni boshqarish tizimi (LMS) - bu o'quv mazmunini yaratish, tarqatish va etkazib berishni boshqarish uchun mo'ljallangan dasturiy ta'minot. Bu tizim o'qituvchilarga o'quv vositalarini rejalashtirish va yaratish, o'quv materiallarini

¹ Anggraini, D. (2019). Language Learning Model for 4.0 Industrial Revolution: Combining Inquiry Model and Contextual Teaching Learning Based on Local Wisdom Value. 125–134.

boshqarish, o'quvchilarning o'quv faoliyatini boshqarish, baholarni boshqarish, talabalar davomatini takrorlash, baholar transkriptlarini ko'rsatish va displeylarni boshqarishda yordam berishi mumkin. Elektron ta'lim raqamli ilovaga asoslanganligi sababli. Ma'ruzachilarga o'quv jarayonini oflayn va ayniqsa onlayn rejalashtirishda yordam berishdan tashqari, LMS talabalarga istalgan joydan va istalgan vaqtda ta'lim mazmuniga kirishda yordam beradi.

Ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish o'quv jarayonini osonlashtirishi mumkin. Ijtimoiy tarmoqlar orqali talabalar faolroq ijodiy va mustaqil bo'lishlari mumkin, shunda darslar sifati ham bilim, ham sifat jihatidan oshishi mumkin. Ijtimoiy media talabalar sifatini yanada oshirishi mumkin, shunda ular tegishli ommaviy axborot vositalariga tegishli bo'lgan turli xil aloqa va ma'lumotlardan foydalanishlari mumkin. Ba'zi ommaviy axborot vositalari allaqachon keng qo'llanilgan va talabalarning ma'lumot olish sifatini qo'zg'atuvchi omillardan biri bo'lishi mumkin Facebook, Tiktok, Instagram, Twitter, YouTube va bloglar.

Ijtimoiy media texnologiyasidan foydalanish intensivligi uchun universitetlarning 50% o'rganishda ijtimoiy mediadan foydalanadi. 30% vaqti-vaqti bilan o'rganishda ijtimoiy tarmoqlardan foydalanadi, qolgan 20% esa ijtimoiy tarmoqlardan umuman foydalanmaydi. Ma'lumotlarga asoslanib, foydalanilgan ijtimoiy media o'rganish vositasi sifatida YouTube ijtimoiy media, axborot vositasi sifatida Instagram va muhokama vositasi sifatida Whatsapp shaklida bo'lgan.

Bir qator tadqiqotlar, shuningdek, tilni, ayniqsa arab tilini o'rganish faqat nazariya bilan etarli emasligini tasdiqlaydi; amaliyot ham zarur. Amaliy tilni o'rgatish uchun til laboratoriyasi to'rtta asosiy til ko'nikmalari: tinglash, gapirish, o'qish va yozish uchun qiziqarli va interaktiv tarzda mashqlarni taqdim etadi. Arab tili laboratoriyasi talabalarga tilni mashq qilish imkonini beradi. kompyuterlarga asoslangan kengroq faoliyat va mashqlar. Arab tili laboratoriyasi, shuningdek, og'zaki muloqot va tilni tushunish uchun zarur bo'lgan mashg'ulotlar va mashqlar orqali talaba va o'qituvchi va hamkasblar o'rtasidagi muloqotni rag'batlantiradi.

o'yinlar arab tilini o'rganishning nihoyatda muhim manbai bo'lib, ular bolalarni til o'rganishda faol ishtirok etishga undaydi. o'yinlar orqali bolalar arab tilining lug'at va grammatikasini qayta-qayta mashq qilishlari mumkin, bu esa yaxshi eslab qolishga yordam beradi. Ushbu tadbirlar ko'pincha kontekstli o'rganish tajribasini taqdim etadi, bu esa bolalarga hikoya yoki rol o'ynash kabi mazmunli vaziyatlarda arab tilidan foydalanishga imkon beradi. o'yinlar, shuningdek, vizual, eshitish va kinestetik elementlarni o'z ichiga olgan turli xil o'rganish uslublariga javob beradi, shu bilan tilni tushunish va qo'llashni kuchaytiradi.

Bolalar uchun arab tilini o'rganish uchun ko'plab o'yinlar mavjud bo'lib, ular bolalarga o'z ko'nikmalarini mashq qilish va bir vaqtning o'zida so'z boyligini kengaytirishning yoqimli usullarini taqdim etadi.

1- Arab alifbosi boshqotirmasi:

Arab alifbosi boshqotirmasi bolalarga arab alifbosini o'rganishning amaliy va interaktiv usulini taklif etadi. Har biri arab alifbosining harfini ifodalovchi alohida qismlardan tashkil topgan jumboq bolalarga butun alifboni shakllantirish uchun

qismlarni jismonan yig'ish imkonini beradi. Boshqotirma qismlarini manipulyatsiya qilish orqali bolalar arab harflarining shakllari va shakllari bilan tanishadilar, bu harflarni tanib olish va saqlashga yordam beradi. Ushbu taktil o'rganish tajribasi bolalarni qiziqarli va samarali tarzda jalb qiladi, ularga arab tilini o'rganishda asosiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

2- Arab Xotira o'yini:

Arabcha Xotira o'yini an'anaviy xotira kartasi o'yini bo'lib, unda arabcha so'zlar va ularga mos tasvirlar yoki ingliz tiliga tarjimalar mavjud. o'yinchilar navbatma-navbat kartalarni varaqlab, mos juftlarni topadilar, bu esa muvaffaqiyatga erishish uchun xotira va konsentratsiyaga tayanishni talab qiladi. Arab tilidagi so'zlarni ularning tarjimalari yoki tasvirlari bilan moslashtirish orqali o'yinchilar lug'at o'rganishni kuchaytirib, xotira ko'nikmalarini yaxshilaydi. Ushbu o'yin o'yinchilarga qiziqarli va arab tilini bilishlarini oshirish uchun rag'batlantiruvchi va interaktiv usulni taklif etadi².

Arab tilini o'qitishda zamonaviy texnologiyalar quyidagi jihatlarida yordam beradi:

Interaktiv o'quv materiallari: Matnlarni o'qitish va tarjima qilish uchun raqamli platformalar, masalan, Duolingo, Memrise, yoki arab tili o'rganishga ixtisoslashgan boshqa ilovalar.

Sun'iy intellekt (الاصطناعي الذكاء): Talaffuzni to'g'rilash, til o'rganishda o'z-o'zini nazorat qilish uchun ishlatiladi. Masalan, Google Translate yoki Rosetta Stone kabi dasturlar talaffuz va grammatik xatolarni aniqlaydi.

E-kitoblar va raqamli lug'atlar: Elektron darsliklar, lug'atlar (قاموس) hamda tafsir (تفسير) asarlari o'quvchilarga tezkor kirish imkonini beradi.

O'qitish uslublari va texnologiyalar

1. Elektron platformalar (الالكترونية منصات):

Arab tilini o'qitishda Moodle yoki Blackboard kabi ta'lim platformalari ko'p ishlatiladi. Bu platformalarda video darslar, testlar, va mashqlar mavjud.

YouTube va boshqa video dars saytlarida arab tilini o'rganish bo'yicha bir qancha sifatli kontent mavjud.

2. Mobil ilovalar (تطبيقات):

Tandem yoki HelloTalk ilovalari til o'rganishga yo'naltirilgan, ular orqali arab tilida gaplashadigan insonlar bilan jonli muloqot qilish imkoniyati yaratiladi.

Anki Flashcards yordamida so'z boyligini oshirish uchun o'quvchilar o'z kartochkalarini yaratishadi.

3. Ovozni tanish texnologiyalari (الصوت على التعرف):

Talabalar talaffuzni o'rganishlari uchun Google Assistant, Siri, yoki boshqa ovoz yordamchilari yordam beradi. Bu texnologiyalar talaffuzdagi xatolarni aniqlaydi va to'g'rilashga yordam beradi.

Raqamlashtirish (الرقمنة) va zamonaviy texnologiyalar arab tilini (العربية اللغة) o'rgatish va o'rganish jarayonini sezilarli darajada yengillashtirdi. Elektron

² Arndt, H. L., & Woore, R. (2018). Vocabulary learning from watching YouTube videos and reading blog posts. Language Learning and Technology

platformalar, mobil ilovalar va sun'iy intellekt asosidagi dasturlar talabalarning shaxsiy ehtiyojlariga moslashtirilgan ta'limni ta'minlamoqda. Interaktiv o'quv materiallari va ovoz texnologiyalari yordamida talabalar talaffuzni takomillashtirish va so'z boyligini oshirish imkoniyatiga ega bo'lishmoqda.

Shu bilan birga, texnologiyalardan samarali foydalanish uchun o'qituvchilarni raqamli savodxonlikka tayyorlash va infratuzilmani yaxshilash muhimdir. To'g'ri yondashuv bilan arab tilini o'qitish jarayonida texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishda, tilni global miqyosda ommalashtirishda kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 2023. <https://lex.uz/docs/6445145>
2. Mirziyoyev Sh. M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 488 b.
3. SETIOWATI, R, HARTOYO, H, DARYANTO, HK & ARIFIN, B (2015). "Understanding ICT AdoptionDeterminants among Indonesian SMEs in Fashion Subsector". International Research Journal of Business Studies, 8(1), pp.47-57.
4. REHMAN, S, MOHAMED, R & AYOUP, H (2019). "The mediating role of organizational capabilities between organizational performance and its determinants". Journal of Global Entrepreneurship Research,pp.1-23.
5. GRAHAM, S (2019). "Innovations in Education. Remote teaching". ISBN: 978-9974-8700-0-0. British Council, p.164.
6. AZER, I, HAMZAH, HC, MOHAMAD, SA & ABDULLAH, H (2016). "Contribution of Economic Sectors to Malaysian GDP". Regional Conference on Science, Technology and Social Sciences, pp.183-189.
7. GAZIZOVA, A, MINGAZOVA, N & SUBICH, V (2018). "Teaching a Second Foreign Language in the Russian School". In SHS Web of Conferences, 4(8), p.1001.